

ELS PREMIS DE L'INSTITUT

INFORMES

PER A L'ADJUDICACIÓ DELS PREMIS CORRESPONENTS A L'ANY 1953*

Premi Pròsper de Bofarull. — El dia 17 d'abril es reuneixen els senyors Jordi Rubió, Ramon d'Abadal i de Vinyals i Ferran Soldevila, membres de la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, designats per a dictaminar sobre els treballs que opten al Premi Pròsper de Bofarull.

Han estat presentats a concuts tres estudis, tots tres prou extensos i rics de contingut, que per ordre de recepció a la Secretaria General de l'INSTITUT són els següents :

1) *Vilanova i la Geltrú: la seva vida vuitcentista i el seu Carnaval*, del senyor Xavier Garcia i Soler (de Vilanova).

2) *L'estudi general de Lleida en el migjorn de la seva existència*, del senyor Josep Lladonosa i Pujol (de Lleida).

3) *El poblament de Catalunya en el segle XVIII*, del senyor Josep Iglésies (de Barcelona).

Els jurats, que havien estudiat detingudament i per separat els llibres presentats al premi, tenen un canvi d'impressions sobre llur vàlua i interès respectiu i estan ben d'acord a posar de relleu el gran esforç que tots representen.

El del senyor Garcia i Soler, després d'una ullada, concebuda i executada amb simpatia, de la vida social i cultural de Vilanova i la Geltrú en la passada centúria, dedica la major extensió a relatar els antecedents i episodis del Carnaval de Vilanova amb una minuciositat d'informació que sembla esgotadofa.

El senyor Iglésies presenta un nou i important capítol dels seus estudis sobre el poblament de Catalunya donant a conèixer tres censos del primer quart del segle XVIII. L'autor els comenta amb la traça i coneixements que ja va demostrar en el seu estudi del censament del segle XVI premiat l'any passat. Les dificultats sorgides de les disparitats o incongruències que de vegades ofereixen les fonts manuscrites, el senyor Iglésies s'ha esforçat a vèncer-les o aclarir-les. A la vegada, acompanya els textos transcrits de nombroses taules i gràfics estadístics que sintetitzen des de diferents punts de vista les xifres de poblament.

El senyor Lladonosa aporta una contribució de novetat inesperada, no sols a la història de l'Estudi de Lleida en els segles XV i XVI, sinó fins i tot, en certs aspectes íntims, a la vida escolar en general i a la història de les universitats d'Europa.

Dels tres estudis presentats al premi s'han imposat especialment els dos darrers, com els més remarcables. Quant al del senyor Garcia i Soler, el Jurat és d'opinió que, bé que la petita història local mereixi d'ésser estudiada i

* Els premis Prat de la Riba, Menéndez Pelayo i J. Serra i Hünter, convocats per a ésser adjudicats el 28 d'abril de 1953, quedaren deserts.

encoratjada, no ha de desorbitar-se'n la importància; per altra banda, alguns moments de la vida cultural de Vilanova — per exemple en la part relativa a la impremta —, i fins i tot de la social, no han estat prou tinguts en compte per l'autor, el qual en canvi s'ha lliurat amb excés a recordar petites anècdotes sense transcendència fora del marc local.

Posat a triar entre els estudis del senyor Iglésies i del senyor Lladonosa, el Jurat s'ha decantat unànimement pel darrer. L'estudi sobre el poblament de Catalunya és cert que ofereix un material d'informació de valor grandíssim, però és un material que, com el de tot cens verificat amb criteris no fàcilment controlables, ha d'ésser acceptat amb moltes reserves i l'autor potser no ha pogut trobar un mitjà de correcció que compensi aquells defectes de naixença.

El llibre del senyor Lladonosa descobreix una època ignorada d'una institució tan cabdal per a la cultura catalana com l'Estudi de Lleida en els dies del Renaixement. La documentació inèdita trobada per l'autor, utilitzada en part en el seu llibre sobre Monsuar publicat l'any passat, ens dóna llistes de professors, notícies sobre llibres de text, exposa problemes de competència amb altres universitats i controvèrsies sobre el fur universitari, etc., i sobretot presenta un quadre pintoresc i viu de la vida estudiantil en aquells temps, basat en documents de gran valor evocadora. Cal fer només reserves a la forma com l'autor ha tractat, amb literatura massa fàcil, algun capítol que caldria revisar i cenyir més científicament. També el Jurat creuria escaient la transcripció d'alguns altres dels documents interessantíssims que l'autor ha utilitzat.

En conseqüència, el Jurat té l'honor de proposar a l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS que sigui atorgat el Premi Pròsper de Bofarull de Bofarull d'enguany al senyor Lladonosa pel seu treball sobre la Universitat de Lleida.

Barcelona, 17 d'abril de 1953.

JORDI RUBIÓ. — R. D'ABADAL. — F. SOLDEVILA.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària tinguda el dia 18 d'abril de 1953, acordà per unanimitat acceptar aquesta proposta, i concedir, per tant, el Premi Pròsper de Bofarull al senyor Josep Lladonosa i Pujol pel seu treball *L'Estudi General de Lleida en el migjorn de la seva existència*.

Barcelona, 28 d'abril de 1953.

El Secretari General: R. ARAMON I SERRA.

Premi Josep Massot i Palmés. — El dia 17 d'abril de 1953 es reuneix la Ponència nomenada per a examinar les obres que aspiren al Premi Josep Massot i Palmés, formada pel doctor Leandre Cervera, designat per l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, el doctor Antoni Castells i Escuder, designat pel Patronat de la Fundació Josep Massot i Palmés, i el doctor Lluís Serra i Cortiella, designat pel Centre Excursionista de Catalunya.

S'ha presentat una sola obra a concurs: *Noves idees sobre la farmacologia de la coagulació*, del doctor Josep Laporte i Salas (de Barcelona).

El treball del doctor Laporte és un estudi experimental que comprèn dos aspectes del problema de la coagulació de la sang: en un d'ells l'autor revisa les tècniques de valoració dels agents hemostàtics; en l'altre es detura a estudiar el valor hemostàtic de determinats agents biològics i químics a la llum de conceptes nous.

La revisió experimental del doctor Laporte posa de relleu els errors que invaliden la mesura del temps de coagulació com a tècnica d'exactitud digna de preferències, excepte en el cas concret de referir-se a l'acció antiheparínica de determinades substàncies. Aquesta aportació experimental permet de subratllar també el valor fisiològic de la mesura del temps de sagnia per tal com amb

ella és possible, amb gran senzillesa i amb notable exactitud, d'assegurar si un agent farmacològic està autènticament dotat o no de propietats hemostàtiques.

En el segon aspecte del treball, l'autor passa revista als principals hemostàtics que avui constitueixen tema d'estudi de fisiòlegs, farmacòlegs i químico-biòlegs i s'endinsa, particularment, en el del naftionat sòdic i el seu glucòsid. En aquesta part del treball, l'autor, amb una llarga sèrie d'experiències sobre conills, posa de relleu que el naftionat sòdic té una espectacular acció per via parenteral i és inactiu per via gàstrica, mentre el glucòsid de la mateixa substància té aquesta mateixa activitat per via digestiva.

El treball del doctor Laporte és completat amb unes consideracions personals molt suggeridores sobre derivacions ulteriors de les conclusions actuals per a l'aclariment de les activitats antiheparíniques de cossos químics del tipus blau de toluídina i sulfat de protamina.

Per l'originalitat dels conceptes i per la notable aportació experimental que aquesta obra representa, la Ponència té l'honor de proposar a l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS que sigui atorgat al seu autor el Premi Josep Massot i Palmés d'enguany.

Barcelona, 17 d'abril de 1953.

L. CERVERA. — A. CASTELLS I ESCUDER. — LL. SERRA I CORTIELLA.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària tinguda el dia 18 d'abril de 1953, acordà per unanimitat acceptar aquesta proposta i atorgar, per tant, el Premi Josep Massot i Palmés al doctor Josep Laporte i Salas pel seu treball *Noves idees sobre la farmacologia de la coagulació*.

Barcelona, 23 d'abril de 1953.

El Secretari General : R. ARAMON I SERRA.

Premi Jaume I. — El dia 17 d'abril de 1953 es reuneix la Ponència designada per a dictaminar sobre les obres que opten al Premi Jaume I, formada pels membres de l'INSTITUT senyors Josep Puig i Cadafalch, de la Secció Històrico-Arqueològica, Ramon Aramon i Serra, de la Secció Filològica, i Agustí Duran i Sanpere, de la Secció Històrico-Arqueològica.

S'ha presentat un sol treball, que duu per títol *L'olivera mallorquina i el seu folklore* i és original del senyor Andreu Estarelles i Pasqual (de Ciutat de Mallorca).

Aquesta obra està constituïda per una sèrie de capítols de tema ben divers, però referents tots a l'olivera i l'oli : des de les consideracions purament agrícoles fins al mot *oliva* com a topònim i antropònim, des de la manera de collir l'oliva fins a les cançons cantades per les collidores, des de la indústria popular de l'oli fins a les expressions on apareix aquest mot, des de la manera de caçar els ocells perjudicials a l'olivera fins a la cuina mallorquina feta a base d'oli, etc. Tot plegat va il·lustrat amb nombroses fotografies, no sols d'exemplars típics d'oliveres, ans també de les diferents operacions de la fabricació de l'oli, així com amb dibuixos sobre la manera de caçar el tord, amb tonades diverses, amb poesies i dites populars, etc.

L'obra del senyor Estarelles, d'un interès tan considerable pel seu contingut, ha estat redactada d'una manera popular, molt pintoresca i plena de vida, lluny, però, de la precisió, de l'ordre i de la sobrietat científica que tot treball d'investigació exigeix.

Les notícies aplegades, d'altra banda, de les quals mai no són indicades les fonts, és evident que no sempre presenten el mateix valor, puix si sovint són de primera mà, algun cop deixen endevinar també llur procedència d'obres generals de consulta.

Ateses les precedents consideracions, la Ponència creu que el Premi Jaume I d'enguany no hauria d'ésser adjudicat. Tenint present, de totes maneres, la riquesa de material folklòric, lexicogràfic i gràfic contingut en *L'olivera mallorquina i el seu folklore*, la Ponència té l'honor de proposar a l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS que li sigui atorgat un accèssit de tres mil pessetes.

Barcelona, 17 d'abril de 1953.

J. PUIG I CADAFALCH. — R. ARAMON I SERRA. — A. DURAN I SANPERE.

L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, en sessió plenària tinguda el dia 18 d'abril, acordà per unanimitat acceptar aquesta proposta i concedir, per tant, un accèssit de tres mil pessetes al Premi Jaume I al senyor Andreu Estarelles i Pasqual pel seu treball *L'olivera mallorquina i el seu folklore*.

Barcelona, 23 d'abril de 1953.

El Secretari General : R. ARAMON I SERRA.

NOUS PREMIS*

Per a l'any 1954. — Premi Enric de Larratea, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi filològic de tema català.

Premi Prat de la Riba, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre ciències morals o econòmiques.

Premi Francesc Cambó, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre l'antiguitat clàssica o l'humanisme a Catalunya, o la influència dels autofs grecs i llatins en la cultura catalana.

Premi Jaume I, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre llengua, literatura, història, art, arqueologia o folklore del País Valencià.

Premi Sant Jordi, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi històric sobre el culte i la devoció a Sant Jordi a les terres catalanes.

Premi Costa i Llobera, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre Costa i Llobera, la seva vida, la seva obra, la seva llengua, o bé sobre qüestions d'antecedents i d'influències.

Premi Joan Alcover, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre Alcover, la seva vida, la seva obra, la seva llengua, o bé sobre qüestions d'antecedents i d'influències.

Premi Alfons Bonay i Carbó, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'història literària o de crítica literària referent a les terres de llengua catalana.

Premi Mateu Orfila, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre Orfila, la seva vida o la seva obra.

Per a l'any 1955. — Premi Prat de la Riba, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi filosòfic o sobre història de la filosofia a les terres catalanes.

Premi Milà i Fontanals, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre història literària de les terres catalanes.

Premi Josep Massot i Palmés, de 8.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació o al millor aplec de materials (cançons, rondalles, llegendes, costums, etc.) de tema folklòric de les terres catalanes o relacionat amb elles.

Premi Jaume I, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre geografia, geologia, paleontologia, botànica o zoologia de les Illes Balears.

* Vegeu més detalls i condicions en el *XXIIIe Cartell de Premis* de l'INSTITUT, publicat el dia 23 d'abril de 1953.

Premi Francesc Blasi i Vallespinosa, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball sobre una localitat o una zona geogràfica (comarca, riu, muntanya, etc.) de les terres catalanes.

Per a l'any 1956. — Premi Francesc Vives, de 5.000 pessetes, ofert al millor vocabulari català d'alguna branca de la ciència o de la tècnica.

Premi Isidre Bonsoms, de 10.000 pessetes, ofert a la millor obra d'investigació, editorial, bibliogràfica, artística, crítica, biogràfica o musical sobre les obres de Cervantes i sobre les novel·les que precediren el «Quixot», així com sobre les que ha motivat o influït.

Premi Prat de la Riba, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre ciències naturals.

Premi Francesc Cambó, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre temes morals, econòmics o sociològics.

Premi Jaume I, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre geografia, geologia, paleontologia, botànica o zoologia del País Valencià.

Premi Jaume Serra i Hünter, de 10.000 pessetes, ofert al millor estudi filosòfic o sobre història de la filosofia a les terres catalanes.

Premi Alfons Bonay i Carbó, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'història de l'art o de crítica artística referent a les terres catalanes.

Per a l'any 1957. — Premi Duran i Bas, de 5.000 pessetes, ofert a la millor obra de dret positiu o d'investigació doctrinal o històrica sobre temes jurídics o sociològics.

Premi Enric de Larratea, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre qualsevol de les ciències naturals, pures o aplicades, relatiu a les terres catalanes.

Premi Marià Aguiló, de 5.000 pessetes, ofert al millor vocabulari d'un autor català antic o modern o al millor vocabulari tècnic d'una indústria, art, ofici, etc.

Premi Josep Massot i Palmés, de 8.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre geografia de les terres catalanes.

Premi Jaume I, de 5.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre llengua, literatura, història, art, arqueologia o folklore de les Illes Balears.

Per a l'any 1959. — Premi Pròsper de Bofarull, de 10.000 pessetes, ofert al millor treball d'investigació sobre història de les terres catalanes.

Per a l'any 1960. — Premi Enric de Larratea, de 5.000 pessetes, ofert al millor estudi sobre art o arqueologia de les terres catalanes.